

מקורות - יבום הותרה - דחיה

Page 1 of 5 – YIJE 5784 – Set 6

- 1 תוספות מסכת יבמות דף ג עמוד ב ד"ה לא תעשה
- 2 לא תעשה שיש בו כרת מי דחי - וא"ת ואמאי לא ילפינן דלידחי מעשה דייבום דדחי לא תעשה דכרת דאשת אח
- 3 וכ"ת דהיינו הא דקאמר לקמן (דף ז:) אלא איצטריך סד"א תיתי אחות אשה במה מצינו מאשת אח דא"כ היכי דחי
- 4 עלה מי דמי התם חדא איסורא הכא תרי איסורי הא לא מפלגינן בשום מקום וילפינן מכלאים בציצית אפי' תרי
- 5 איסורי היכי בעי למילף ועוד דלקמן כי בעי למילף מפסח תמיד ומילה לא פרכינן הכי ועוד דשביק הש"ס אשת אח
- 6 דקאי בה ולא מסיק לה אלא לבסוף ועוד דחדא איסורא מיהא נילף מאשת אח אלא על כרחך לקמן לאו בכל דוכתי
- 7 בעי למילף מאשת אח קאתי אלא דוקא אחות אשה... ואומר ר"י דמאשת אח לא מצי למילף בעלמא דלידחי עשה
- 8 לא תעשה שיש בו כרת **דשאני אשת אח דמצותו בכך ואי אפשר בענין אחר לקיים מצות יבום דאל"כ בטלה**
- 9 **מצות יבום** אבל מכלאים בציצית ילפי' שפיר בעלמא דאי לא מקיימת מצות תכלת בפשתי' מקיימת בצמר ואפ"ה
- 10 דחי
- 11 הבנת הביה"ל (בענין בגדי כהונה וכלאים) והמנ"ח (בענין עדל"ת באין עשה שוה לאשה גם... אך יישוב המנ"ח
- 12 עצמו שונה- עיין שם)
- 13 תוספות מסכת יבמות דף ח עמוד ב ד"ה מלמד שמגרשה
- 14 מלמד שמגרשה בגט ומחזירה - בפרק החולץ (לקמן דף לט.) אמרינן דאיצטריך דס"ד מצוה דרמא רחמנא עליה
- 15 עבדה השתא תיקום עליה באיסור אשת אח ותימה דמשמע דלביאה שניה לא צריך קרא להתיר ואמאי והא מצוה
- 16 דרמא רחמנא עליה עבדה מביאה ראשונה דהא ביאה שניה לא דחיא חייבי לאוין כדאמר בפרק שני (לקמן כ: ושם)
- 17 וי"ל דביאה שניה לא צריכא קרא דסברא הוא דלא אמר רחמנא יבא עליה לגרשה אחר ביאה ראשונה ומ"מ ביאה
- 18 שניה לא דחיא חייבי לאוין דרשות היא וליכא עשה אלא בביאה ראשונה.
- 19 תוספות ישנים מסכת יבמות דף ח עמוד ב
- 20 (א) ועוי"ל שאני התם דביאה ראשונה לא שריא רק על ידי דחיית הלאו אבל הכא דביאה ראשונה היתה בהיתר
- 21 גמור א"כ לא צוה הכתוב ליקחנה ולהוציאה מיד לאחר ביאה:
- 22 תוספות מסכת יבמות דף כ עמוד ב ד"ה אטו ביאה
- 23 אטו ביאה שניה - לאו דוקא נקט ביאה שניה דהא אפילו גמר ביאה ראשונה אסור דיבמה נקנית בהעראה והו"מ
- 24 למימר גזירה אטו גמר ביאה ואין להתיר ביאה שניה מטעם דנעשית אשתו לכל דבר דאינה נעשית כאשתו אלא
- 25 היכא דשרי ליה בלא דחייה אבל חייבי לאוין אפילו ביאה ראשונה לא שריא אלא משום דאתי עשה ודחי לא תעשה
- 26 וביאה שניה דלית בה עשה לא דחיא...
- 27 תוספות מסכת יבמות דף י עמוד ב ד"ה איהו הוא
- 28 איהו הוא דקאי בלא יבנה - אי לא הוה כתיב לא יבנה הוה אמינא דאפילו הוא על החלוצה בכרת והשתא אייתר לא
- 29 יבנה לנתקה מכרת ללאו אבל אחין וצרה כדקיימי קיימי ולא קאי לא יבנה עליהו
- 30

מקורות - יבום הותרה - דחיה

Page 2 of 5 – YIJE 5784 – Set 6

- 1 תוספות מסכת יבמות דף מד עמוד א ד"ה ונייבם לחדא
- 2 ונייבם לחדא ונחלוץ לחדא אמר קרא אם לא יחפוץ כו' - אית ספרים (ד) דגרסי מקמי הכי ונחלוץ לחדא ונייבם
- 3 לחדא אמר קרא אשר לא יבנה כיון שלא בנה שוב לא יבנה ונראה דל"ג (ה) דלא צריך קרא להכי דכיון דחלוץ לחדא
- 4 א"א לייבם שניה כיון דאין עולה לחליצה כדאמר לעיל דאינו חולץ שני בתים [ועוד דאינו חולץ לשני בתים] משמע
- 5 השניה מותרת לשוק בולא כלום וקרא דלא יבנה אייתר לכדדרשין פ"ק (לעיל דף י. ושם) לנתק החלוצה מכת
- 6 ללא.
- 7 [והרמב"ן יא. חולק על תוס', לשיטתו שסבור הותרה, וכדעתו בסה"מ שאיסור נפרד ולא ניתוק הכרת...]
- 8
- 9 תורת האדם שער הסוף - ענין הכהנים
- 10 ברם נראין דברי רש"י ז"ל שכתב ומטומאה גופה שהותרה לכהן ולנזיר לטמא למת מצוה דלאו שב ואל תעשה הוא,
- 11 היינו טעמא דלא גמרינן, דהתם לאו כבוד הבריות דחי את ל"ת דידי' דמעיקרא כשנכתב לא תעשה דטומאה לא על
- 12 מת מצוה נכתב כשם שלא נכתב על הקרובים ככהן הדיוט, אבל השבת אבדה ופסח לכל ישראל נאמרו ואצל כבוד
- 13 הבריות נתנו לדחות, ע"כ דבריו ז"ל. פי' לפירושו דלאו דכהן כיון דליתיה אלא לאו דלא יטמא ומפיק מיניה מת
- 14 מצוה, הא ליתיה ללאו אלא בשאר מתים, לא יטמא אלא למת מצוה או לקרובים, וכה"ג לאו דיחוי הוא דחד שמא
- 15 הוא, ולא מיקיים האי אלא בדעבר על האי, אין קבורת מת מצוה בלא טומאה לעולם, אבל עשה דפסח אי נמי סדין
- 16 בציצית, כיון דעשה דפסח ולא דכלאים משאר מצות הוא, כי אתי עשה דמת מצוה או דציצית ודחי להו כי האי גוונא
- 17 מיקרי דיחוי, דהא איהו גופיה מצי למיעבד מצוה דפסח וציצית כי לא עבר עלייהו כלום, הילכך כי עבר עלייהו בלאו
- 18 אי נמי בעשה, מצוה הוא דדחיא להו.
- 19 ודמיה הא מילתא לההיא מילתא דמס' יבמות (ז' א') דאמרי' התם שאין עשה דוחה ל"ת שיש בו כרת ויבמה
- 20 האסורה עליו איסור ערוה אינה עולה ליבום, והיא גופה מצות יבום ל"ת של כרת הוא, דאשת אח כרת יש בה, אלא
- 21 עשה דיבמה לגבי לאו דאשת אח לא מיקרי דיחוי דהא לית' אלא בהכי, וערות אשת אחיך לא תגלה אלא במקום
- 22 שאין בנים ליבום ונ"א בכת"י, אלא במקום שיש בנים, ולגי' זו צ"ל: הא במקום שאין בנים לייבם כו' וליתי' לכרת
- 23 ולא ללאו בהכי דהא לא מצי מיבם אלא בהכי. וה"נ לגבי שבת אשכחן עבודה דדחיא שבת ולא גמרינן מהתם דאתי
- 24 עשה ודחי ל"ת שיש בו כרת משום דדבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל הוא ולית' ללאו בהכי, והכי נמי לענין כ"ג ונזיר
- 25 ליכא למיגמר מינה דכבוד הבריות לידחי ל"ת דכלאים ודשאר מצות,
- 26 יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף נג עמוד ב
- 27 מתיב רב הושעיא איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת דבדין הוא דליתי עשה ולידחי את ל"ת מיהו
- 28 מצות יבום לא הוא אלא בביאה ראשונה כדכתיב יבמה יבא עליה ואף על גב דתנן (יבמות ל"ח א) כנסה הרי היא
- 29 כאשתו לכל דבר הני מילי דלא מיתסרא עליה משום אשת אח אבל מצוה ליכא אלא בביאה ראשונה ובדין הוא
- 30 דלשתרו בביאה ראשונה דאתי עשה ודחי את ל"ת אלא גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה ואף על גב
- 31 דמדאורייתא מצוה ליבומי כיון דאפשר לאיפטורי בחליצה חליצה עדיפא משום גזירה דביאה שניה ותניא נמי הכי
- 32 אם בעלו קנו ואסור לקיימן בביאה שניה כדאיתא בסנהדרין בפרק כהן גדול (י"ט א) ואי קשיא לך מאי שנא גבי
- 33 איסור אשת אח דאתי עשה ודחי את ל"ת שיש בו כרת ואפי' בביאה שניה וקי"ל דאפי' גירשה מותר להחזירה ואלו
- 34 גבי חייבי לא תעשה קאמרינן דלא אתי עשה ודחי את לא תעשה אלא בביאה ראשונה לא תיקשי לך דשאני איסור

מקורות - יבום הותרה - דחיה

Page 3 of 5 – YIJE 5784 – Set 6

- 1 אשת אח דכי קא מידחי במקום יבום לאו משום דאתי עשה ודחי את לא תעשה הוא דמידחי אלא משום דכיון דלא
2 משכחת יבום אלא גבי אשת אח ממילא שמעת דלא אסר רחמנא אשת אח אלא שלא במקום יבום כגון היכא דיש
3 לו זרע אבל היכא דמת בלא זרעא לא אסרה תורה ואמטול הכי שריא ואפי' בביאה שניה אבל גבי חייבי לאוין ליכא
4 למימר דלא אסר רחמנא חייבי לאוין כלל אלא שלא במקום יבום דמהיכא תיתי לי הא ודאי כיון דמשכחת לה למצות
5 יבום דמיקיימא בעלמא בשאר נשים דשריין אימא לך דכד אסר רחמנא חייבי לאוין אפילו במקום יבום אסרינהו
6 הילכך דוקא ביאה ראשונה דאתי עשה ודחי את ל"ת אבל ביאה שניה לא:
- 7 השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת הלאוין מצוה יד
- 8 המצוה הי"ד שנמנע החולץ ליבמתו שלא יבא עליה ולא ישאנה אחרי הפרדה ממנו בחליצה. ואין העניין שיחזור
9 עליה איסור אשת אח כיון שעברה מהם מצות היבום. שאם כן יהיה מחוייב עליה כרת כחיוב אשת אח שלא במקום
10 יבום. אבל צוה ית' באשת אח שאין לו בנים מצות יבום או מצות חליצה וגזר בהם שאם יעשו החליצה לא יזדווגו
11 עוד. והוא מחייבי הלאוין. והוא אמרו (ס"פ תצא) ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו ובא הפירוש מבעלי
12 הקבלה כיון שלא בנה שוב לא יבנה (יבמו' י ב, לב א). ובפירוש אמרו בפרק רבן גמליאל (נ א, נב ב) נתן גט וחלץ
13 אין אחר חליצה כלום, אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי רבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין אבל
14 חכמים אומרים יש אחר חליצה כלום. למדנו שהיבמה לאח לאחר חליצה חייבי לאוין היא אצלם. וכבר נתבאר דני
15 מצוה זו שם בפרק הנזכר ובמקומות רבים ביבמות:
- 16 רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק א הלכה יב
- 17 הלכה יב
- 18 הכונס את יבמתו נאסרו צרותיה עליו ועל שאר האחין ואם בא הוא או אחד מהאחין על צרתה הרי זה עובר בעשה
19 ז שנ' +דברים כ"ה ה' יבמה יבא עליה ועל צרתה ולא הבא מכלל עשה עשה. וכן החולץ ליבמתו נאסרה
20 החלוצה היא וכל צרותיה על החולץ ועל שאר האחין וכולן אסורות עליהן מדברי סופרים כשניות שמאחר שמת אחיו
21 בלא ולד נסתלק איסור ערוה מעל כל נשיו לפיכך תופסין בהן הקידושין כשניות.
- 22 מגיד משנה הלכות יבום וחליצה פרק א הלכה יב
- 23 [יב] הכונס את יבמתו. פרק קמא (דף יא) איתמר הבא על יבמתו וחזר ובא הוא או אחד מן האחין על צרתה פליגי
24 בה רב אחא ורבינא חד אמר בעשה וחד אמר בכרת מ"ד בעשה כר"י מ"ד בכרת כר"ל. ופסקו בהלכות בפרק
25 החולץ כר"י ורש"י ז"ל פי' בעשה משום דכתיב אשר לא יבנה את בית אחיו בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני
26 בתים ולא הבא מכלל עשה עשה אבל רבינו פירש משום דכתיב יבמה יבא עליה וכו' ויש מי שגורס חד אמר בלאו
27 הוא לאו דלא יבנה:
- 28 וכן החולץ ליבמתו. פרק קמא (דף י'): איתמר החולץ ליבמתו וחזר וקדשה אמר ריש לקיש הוא אינו חייב על
29 החלוצה כרת והאחין חייבין על החלוצה כרת על הצרה בין הוא ובין האחין חייבין על הצרה כרת ור"י אמר בין הוא
30 ובין האחין אין חייבין לא על החלוצה כרת ולא על הצרה כרת מאי טעמא דר"ל אמר קרא אשר לא יבנה כיון שלא
31 בנה שוב לא יבנה איהו הוא דקאי בלא יבנה אבל אחין כדקיימי קיימי ועלה דידיה הוא דקאי בלא יבנה הא צרה
32 כדקיימא קיימא פי' באיסור אשת אח שלא במקום מצוה ור"י [אמר לך] מי איכא מידי דמעיקרא אי בעי האי חליץ
33 ואי בעי האי חליץ ואי בעי להאי חליץ ואי בעי להאי חליץ והשתא קאי עליה בכרת אלא איהו שליחותא דאחין קא
34 עביד איהו שליחותא דצרה קא עבדה. ודעת רבינו שהלכה כר"י ולדידיה אפילו לאו ליכא וההיא דרשא דלא יבנה

מקורות - יבום הותרה - דחיה

Page 4 of 5 – YIJE 5784 – Set 6

- 1 אסמכתא בעלמא היא דהא פשיטה דקרא לא משמע הכי ואין אסור בחליצה אלא מדבריהם והביאו לזה מה שאמרו
2 בגמרא פרק החולץ (דף מ'): איבעיא להו גזרו שניות בחלוצה או לא [גזרו] בערוה דאורייתא גזרו בהו רבנן שניות
3 [אבל] בחלוצה לא גזרו רבנן שניות או דילמא ל"ש והוא מפרש שהחלוצה עצמה מדרבנן ודברי תימה הם אצלי
4 דהא בפ"ק (דף י'): אמרין איתיביה ר"י לר"ל החולץ ליבמתו וחזר וקדשה צריכה חליצה מן האחין בשלמא לדידי
5 דאמינא חייבי לאוין נינהו וכו' אלמא לר"י בלאו קיימא ובפ' ר"ג (דף נ"ג) אמרו בשלמא לר"י דאמר כולה ביתא בלאו
6 קאי [מש"ה] איצטריך לאשמועין דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין פי' וכר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי
7 לאוין. הנה בכאן מבואר דלר"י קיימא בלאו וההיא דפ' החולץ בקרובות חלוצה דודאי קרובותיה הם מדרבנן כמו
8 שיתבאר בסמוך ויש ספרים שגורסין בערוה דרבנן ועל הקרובות קאמר וראיתי להרבה מפרשים שכתבו דרך
9 פשיטות שהן ככל חייבי לאוין ומצאתי לרמב"ן ז"ל שכתב בספר ההשגות שחבר על ספר המצות דין זה במצוה
10 מיוחדת ומנאה במצות לא תעשה והשיג על רבינו למה לא כתבה ומ"מ ודאי קידושין תופסין בחייבי לאוין כנזכר
11 פ"ד מהלכות אישות:
- 12 [ועיין עוד בנושאי כלים...]
- 13 [ר"י בסוגיא כתובות סד. - כאבא שאול...ורמב"ם נגד אבא שאול...ולאור דבריו בשו"ת סימן ריח', ופיהמ"ש סוף פ"א
14 דבכורות- עיין שם...והשמיט ענין שליחות דר"י פה...ואכמ"ל.]
- 15 מכילתא יתרו- בדיבור אחד...הסבר נצי"ב עפ"י אבא שאול- דחיה...הסבר הפשוט-הותרה
- 16 הרמב"ן לה: ד"ה אלא-מעוברת, וניגוד לתוס'.
- 17 רמב"ן מד. ד"ה ה"ג- רקע- יבמות מא. ורשב"א שם בענין הותרה, נאסרה, והותרה...
- 18 תלמוד בבלי מסכת יבמות דף נד עמוד ב
- 19 ואלא נדה דכתיבא גבי אשת אח למה לי? לכדרב הונא, דאמר רב הונא: רמז ליבמה מן התורה מנין? מנין? הא
20 כתיב: יבמה יבא עליה! אלא, רמז ליבמה שאסורה בחיי בעלה מנין? האי סברא היא, מדאמר רחמנא: לאחר מיתת
21 בעלה שריא, מכלל דבחיי בעלה אסורה! ודלמא לאחר מיתת בעלה מצוה, בחיי בעלה רשות! אי נמי, לאחר מיתת
22 בעלה אין, בחיי בעלה לא, ולא הבא מכלל עשה - עשה! אמר קרא: +ויקרא כ'+ ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה
23 היא, וכי אשת אחיו נדה היא? אלא כנדה, מה נדה, אף על פי שיש לה היתר לאחר מכאן - בשעת איסורא בכרת,
24 אף אשת אח [נמין], אף על פי שיש לה היתר לאחר מכאן - בחיי בעלה בכרת.
- 25 תוספות מסכת יבמות דף נד עמוד ב
- 26 אלא רמז ליבמה שאסורה בחיי בעלה מנין - דכיון דשריא רחמנא אחר מיתה אין סברא לומר דאסירא בחיי בעלה
27 דלא מיסתבר שהיה בא הכתוב לומר דאתי עשה ודחי לא תעשה שיש בו כרת אי לאו דמוכח קרא בהדיא.
- 28 חידושי הרמב"ן מסכת יבמות דף נד עמוד ב
- 29 הא דאמר רב הונא רמז ליבמה בחיי בעלה מן התורה מנין. קשיא לי הא הכל היו בכלל איסור אשת אח כשפרט לך
30 הכתוב אשת אח שאין לה בנים לאחר מיתת בעלה דשריא ומצוה הא שאר כל הנשים כדקיימן קיימן, דאי לא תימא
31 הכי אלא איילונית ואשת אחיו שלא היה בעולמו נימא דשריין אע"ג דפטרניהו רחמנא מיבום, ואיכא למימר כשפרט
32 לך הכתוב אשת אח שאין לה בנים לאחר מיתת בעלה דמצוה, גלי שאין בכלל איסור אלא אשת אח במקום דליכא

מקורות - יבום הותרה - דחוייה

Page 5 of 5 – YIJE 5784 – Set 6

- 1 צד יבום דהיינו יש לה בנים בחיי בעלה, אבל אין לה בנים אפילו בחיי בעלה כיון שאלו עמדה אצלו סופה להתייבם
- 2 מתחלה לא חל עליה שם אשת אח כלל. ואם תאמר יש לה בנים לאחר מיתת בעלה למה לי לרבויה לקמן, ההיא
- 3 לא קשיא מידי דכל שמא דאישות צריך לרבויה בלאחר מיתה כיון שנעקר ממנה אותו השם, וכן הצריכו רבוי לאשת
- 4 אביו ולכלתו בפרק ארבע מיתות (נ"ד א'). אבל איילונית וסריס ליכא בהו צד יבום, ואשת אחיו שלא היה בעולמו כיון
- 5 דאיכא דין יבום גמור ואמר רחמנא לא ייבם ש"מ באיסוריה קאי שהרי מתחלתה לא נראית לו וחל עליה שם אשת
- 6 אח כנ"ל, עוד יש לומר כיון שכשפרט הכתוב אשת אח שאין לה בנים למצוה פרט, א"א לומר הא שאר כולהו
- 7 כדקיימי קיימי אלא שארא דעלמא רשות ניהו, ומיהו כיון דרבי רחמנא לאיסורא קמייטא אשת אח בחיי בעלה
- 8 ולאחר מיתה וכן אשת אח מן האם, שמע מינה דכל שלא במקום מצוה כדקיימי קיימי ומינייהו גמרינן לאיילונית
- 9 וסריס ושלא היה בעולמו ולכל אשת אח שלא במקום מצוה דבכרת.
- 10 חידושי הרמב"ן מסכת יבמות דף כט עמוד ב
- 11 עוד לפי דעתו אפילו לב"ש קיום מצוה דיבום ליתיה אלא בביאה ואע"ג דקני במאמר,